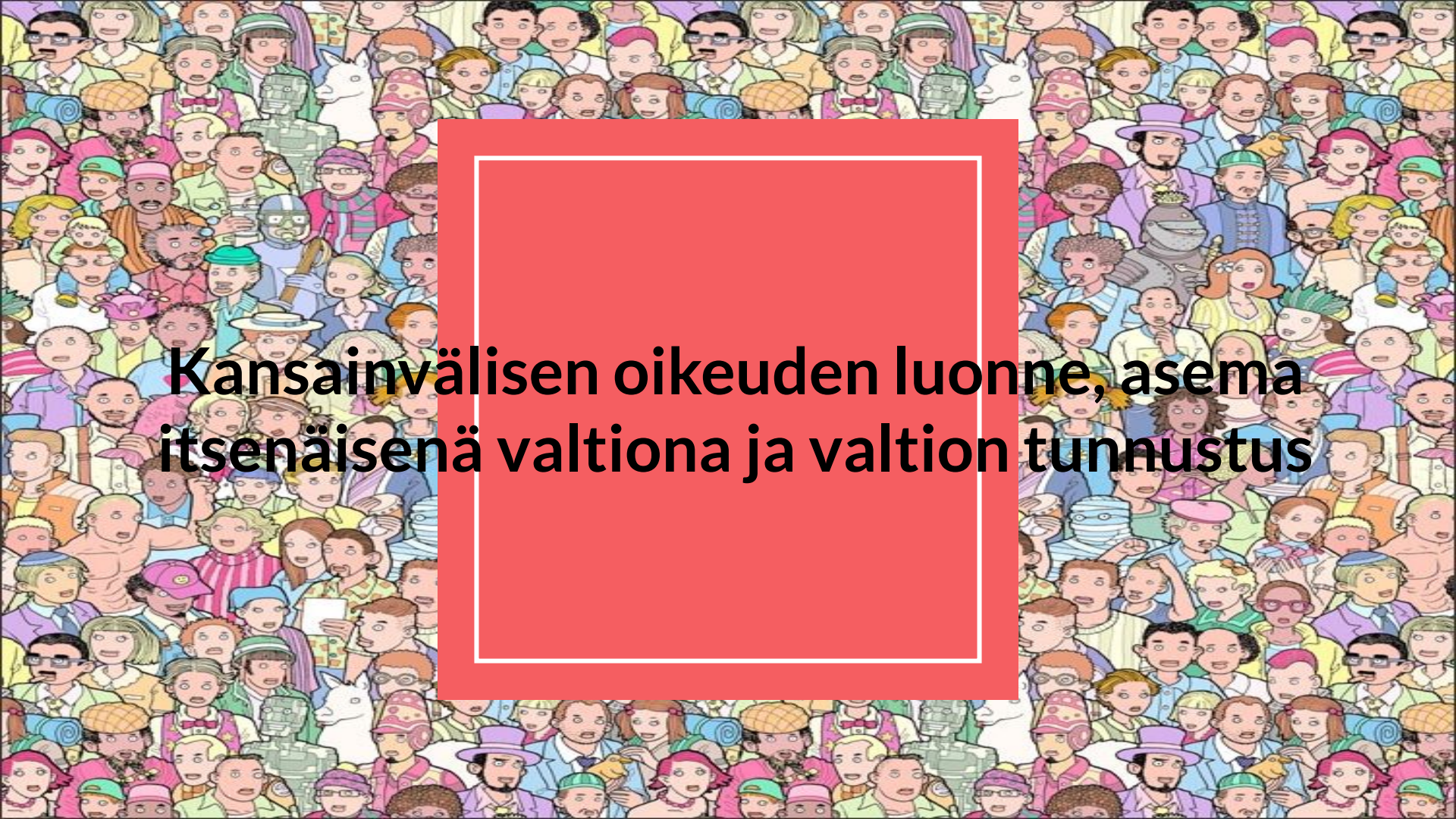

**Kansainvälisen oikeuden luonne, asema
itsenäisenä valtiona ja valtion tunnustus**

Mitä kansainvälinen oikeus oikein on?

Kansainvälinen oikeus oli alunperin suunniteltu valtioiden suhteita ohjaavaksi oikeudelliseksi järjestelmäksi.

Näin ollen siis valtiot ovat kaikkein tärkein ja vaikuttavin kansainvälisen oikeuden subjekti.

Mitä oikein ovat kansainvälisen oikeuden subjektit?

Yleisesti puhuen, kansainvälisen oikeuden subjekti on yksilö tai kokonaisuus, joka on kykeneväinen hallitsemaan sekä harjoittamaan kansainvälisiä oikeuksia ja -velvollisuuksia.

Eli: He, joilla on kansainvälisiä oikeuksia ja velvoitteita - He ovat kansainvälisen oikeuden subjekteja.

Kansainvälisen oikeuden subjekti eli oikeushenkilö

On mahdotonta määritellä tai selittää oikeushenkilöllisyyttä puhtaasti viittaamalla kansainvälisen oikeuden sääntöihin.

Arvioinnissa, oikeushenkilöllisyys voi riippua joistain laillisista käsitteistä, ennemmin kuin ennalta määritettyihin laillisiin perusteisiin.

Sellaisia käsitteitä ovat esim. **tosiasiallinen olemassaolo** tai **poliittinen tunnustus**. Kansainvälisen oikeuden subjekti on siis yksilö tai kokonaisuus joka on **tunnustettu** tai **hyväksytty** kykeneväksi harjoittamaan kansainvälisiä **oikeuksia ja velvollisuuksia**.

Kansainvälisen oikeushenkilön tärkeimmät ominaisuudet

1. Kyky esittää vaatimuksia kansainvälisissä tuomioistuimissa kansainvälisen oikeuden antamien oikeuksien puolustamiseksi.
2. Olla osittain tai kokonaan kansainvälisen oikeuden asettamien velvoitteiden alla
3. Valtuus tehdä voimassa olevista kansainvälisistä sopimuksista sitovia kansainvälisessä oikeudessa.
4. Koskemattomuus muiden valtioiden kansallisten tuomioistuinten lainkäyttövallalta. (Yksi valtio ei voi haastaa toista valtiota oikeuteen omassa kansallisessa tuomioistuimessaan)

Perusominaisuuksista

Kuten tulemme näkemään, **vain valtiolla** ja tietyillä **kansainvälisillä järjestöillä** on kaikki nämä perusominaisuudet **kokonaisuudessaan**.

Muilla kansainvälisen oikeuden subjekteilla voi olla **joitakin** ominaisuuksia, tai kaikkia ominaisuuksia, jotka ovat tarpeen saavuttaa heidän tehtävänsä kansainvälisessä oikeusjärjestelmässä.

Kuinka kansainvälinen oikeushenkilöllisyys sitten saavutetaan?

On erilaisia kriteerejä, jotka valtion on täytettävä, ennen kuin se voidaan tunnustaa valtioksi ja silloin sille kuuluu nämä kaikki perusominaisuudet.

Jotta valtio saavuttaisi kansainvälisen oikeushenkilöllisyyden, sillä on oltava seuraavia pätevyysvaatimuksia:

1. pysyvä väestö
2. määritetty alue
3. hallitus
4. kyky päästä oikeudellisiin suhteisiin muiden valtioiden kanssa

1. Pysyvä väestö

Ei ole täysin varmaa, mitä tarkoitetaan pysyvällä väestöllä. On kuitenkin selvää että se **ei tarkoita** ettei valtion sisällä saisi olla asukkaita alueellisten rajojen ulkopuolilta, mutta se ei siltikään tarkoita että väestöllä täytyisi olla jokin tietty tarkka asukas määrä.

Pikemminkin näyttää siltä, että tiettyyn alueeseen on **sidottava jonkin verran väestöä** enemmän tai vähemmän pysyvästi ja joita voidaan yleisesti pitää asukkaina.

2. Määritetty alue

Voidaan olettaa, että valtiollisuuden saavuttamiseksi täytyy olla jokin tietty, määritetty alue.

Valtiolla siis **täytyy olla tarkka fyysinen olemassaolo**, joka erottaa sen selkeästi naapurivaltioista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että rajan tarkalla linjalla täytyisi olla täydellinen varmuus, eikä se vaikuta asemaan valtiona.

Samoin jos jo itsenäiseksi valtioksi tunnustettu valtio on uhan alla tai jo altistunut aggressiiviselle naapuri valtiolle, ei se ole **yhtään sen vähemmän itsenäinen valtio** eikä hyökkäys tuhoa tai estä sen valtiollisuutta.

3. Toimiva hallitus

Jotta valtio voisi toimia **kansainvälisen yhteisön jäsenenä**, tulee sillä olla käytännössä identiteetti, joka heijastaa sen olemassaolosta kansainvälisesti.

Tämä identiteetti on **hallitus**, joka on ensisijaisesti **vastuussa** valtion kansainvälisten oikeuksien ja velvollisuuksien oikeuttamisesta ja niiden noudattamisen varmistamisesta. Ei siis ole lainkaan yllättävää, että yksi valtion tunnustamisen kriteereistä on se, että sillä on tehokas hallitus.

Vaikka toimivan hallituksen kriteeri on täytettävä ennen valtion tunnustamista, ei kuitenkaan **jo itsenäiseksi valtioksi tunnustettu valtio** menetä valtiollisuuttaan jos hallitus **epäonnistuu** toiminnassaan.

4. Kyky päästä oikeudellisiin suhteisiin muiden valtioiden kanssa

Tämä tarkoittaa sitä, ettei aluetta voida pitää valtiona niin kauan kun se on **toisen valtion hallinnassa**.

Tämä pätevyysvaatimus on kuitenkin hieman **ristiriidassa** jo olemassa olevissa valtioissa, sillä **harva valtio on täysin itsenäinen ja riippumaton muiden valtioiden poliittisesta ja taloudellisesta tuesta**.

Tämä vaatimus tarkoittaa lähinnä vain **laillista itsenäistä asemaa**. Valtiot joilla on laillinen asema ovat **oikeutettuja solmimaan oikeudellisia sopimuksia** muiden valtioiden kanssa.

Oikeushenkilö muodot

Kansainvälisessä oikeudessa on kahdenlaista oikeushenkilö muotoa

1. Alkuperäinen, eli se mikä kuuluu valtioille, kun he täyttävät pätevyysvaatimukset
2. Johdettu, eli sellainen joka tulee toisten valtioiden tunnustamisesta (esim. Kansainväliset järjestöt)

Kansainvälisen oikeuden muut subjektit

Kansainvälisen oikeuden tärkein subjekti on valtio.

Muita subjekteja ovat kansainväliset järjestöt, yksittäiset henkilöt, yritykset ja myös jotkut alueet voivat saada oikeushenkilöllisyyden

Kansainväliset järjestöt

Kansainväliset järjestöt vastaavat monista kansainvälisistä alueista. Kuten kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen, merioikeuksien tehokas hallinta, kansainvälisen viestinnän säätely sekä kansainvälinen yhteistyö siviili- ja rikosoikeuden alalla. Jotta he pystyisivät suorittamaan osoitetut tehtävänsä, on heillä oltava jonkin verran kansainvälistä oikeuskelpoisuutta.

Tällainen järjestö on esimerkiksi YK, jolle ei ole myönnetty päätöksentekovaltaa, turvallisuusneuvosto on kuitenkin toimivaltainen tekemään jäsenvaltioita sitovia päätöksiä silloin, kun se on todennut rauhan rikkoutumisen uhan, rauhan rikkomisen tai hyökkäysteon olemassaolon. YK:lla on myös mahdollisuus tehdä sopimuksia jäsenvaltioiden kanssa. Lisäksi YK:lla on sellainen oikeushenkilöllisyys, että se voi esittää vaateita valtioille. Eli se nauttii sellaista oikeuskelpoisuutta kuin on tarpeen sen tehtävien ja päämäärien täyttämiseksi.

Yksityishenkilöt kansainvälisen oikeuden subjekteina

Kansainvälinen oikeus ei koske pelkästään valtioita ja järjestöjä. Selkein esimerkki on sotarikollinen, sotarikoksissa jokainen yksityishenkilö on vastuussa teoistaan kansainvälisen oikeuden edessä.

Toinen esimerkki on piratismi, suuren tuhon vuoksi minkä se aiheuttaa kansainväliselle järjestykselle. Piratismi on universaalisen toimivallan alla, mikä tarkoittaa sitä, että mikä tahansa valtio voi pidättää tai kuulustella tällaista oikeus henkilöä. Kansainvälinen oikeus myös oikeuttaa yksityishenkilöt kansainvälisen oikeuden oikeushenkilöiksi esim. ihmisoikeuksien velvoitteiden alla. Subjektina voi myös olla yritys, jolla on kaupallista toimintaa ympäri maailmaa, silloin hänellä on oltava oikeushenkilöllisyys toimintansa vuoksi.

YK-jäsenyyden rooli valtion tunnustamisessa

Paras tapa tarkastella YK-jäsenyyden roolia valtion tunnustamisessa, on päätellä, että jäsenyys merkitsee lähes kiistämätöntä olettamusta valtiollisuudesta, kun taas jäsenyyden purku ei kerro mitään valtion asemasta.

Toisin sanoen, YK:n jäsenyyteen kuulumattomuus, ei tarkoita etteikö valtiota olisi tunnustettu. Valtiolla voi olla monia syitä, miksi se ei joko halua, tai sitten on joutunut jäämään jäsenyyden ulkopuolelle.

Valtion tunnustus

Kansainvälisessä oikeudessa on ollut tapana, että valtio voi tunnustaa muodollisesti toisen valtion tai hallituksen.

Tunnustus voi olla joko **de jure** (lakiin perustuen) tai **de facto** (käytäntöön perustuen).

Tämä tarkoittaa sitä että uuden valtion muodostuessa, siinä on voinut olla jotain laitonta, mutta sen todellinen olemassaolo edellyttää, että sitä kohdellaan kansainvälisenä henkilönä.

Valtion tunnustus

Itse tunnustuksella voi olla monia muotoja. Se voi koostua **muodollisesta lausunnosta, virallisesta kirjeestä** vasta tunnustetulle yhteisölle, **lausunto kansallisessa tuomioistuimessa** tai tunnustus voidaan päätellä täysien diplomaattisuhteiden avaamisesta.

Tunnustamistoimi on poliittinen teko, vaikka se olisi kokonaan tai osittain laillisiin vaatimuksiin perustettu. Päätös tunnustustamisesta tulee saamaan vaikutteita poliittisista, taloudellisista ja laillisista kysymyksistä. Siirrytään kysymykseen tunnustamisen vaikutuksista tunnustettavan elimen oikeudelliseen asemaan. Tunnustamisen ratkaisu on jakautunut **kahteen teoriaan: deklaratiiiviseen** (toteava) teoriaan ja **konstitutiiviseen** (perustava) teoriaan.

Deklaratiivinen teoria

Deklaratiivisen teorian mukaan tunnustamisen yleiset oikeusvaikutukset ovat **rajattuja**. Kun laillinen valtio tunnustaa uuden valtion, on se käytännössä **jo olemassa olevan valtion oikeuskelpoisuuden tunnustaminen**.

Uuden valtion tunnustaminen **ei ole ratkaisevaa**, koska tämä asema annetaan **kansainvälisen oikeuden nojalla**. Valtion kansainvälinen oikeushenkilöllisyys **ei siis riipu muiden valtioiden tunnustamisesta**.

Konstitutiivinen teoria

Konstitutiivinen teoria kiistää sen, että kansainvälinen oikeus antaisi kansainvälistä oikeushenkilöllisyyttä. Tunnustamista pidetään **välttämättömänä edellytyksenä** valtiollisuuden tai hallituksen **olemassaololle**.

Käytännössä konstitutiivisen teorian vaikutukset ovat, mikäli valtiota tai hallitusta ei ole tunnustettu kansainvälisessä yhteisössä, sillä **ei voi olla oikeushenkilöllisyyttä**. Toisin sanoen, valtiollisuuden tunnustaminen on **välttämätöntä oikeushenkilölle**.

Lopuksi

Kansainvälisen oikeuden subjekti (oikeushenkilö) on siis yksilö tai kokonaisuus, joka hallitsee ja harjoittaa kansainvälisiä oikeuksia sekä velvoitteita.

Oikeushenkilön tärkeimmät ominaisuudet ovat kyky esittää vaateita kansainvälisissä tuomioistuimissa, olla kansainvälisen oikeuden velvoitteiden alla, valta tehdä kansainvälisistä sopimuksista sitovia sekä nauttia kansallisten tuomioistuinten toimivallan immuniteettia.

Valtio on kansainvälisen oikeuden tärkein subjekti, ja sillä täytyy olla seuraavat edellytykset: pysyvä väestö, määritetty alue, hallitus, ja kyky solmia suhteita muiden valtioiden kanssa.

Jatkuu

Kansainvälinen oikeushenkilö nauttii sellaista oikeuskelpoisuutta, kuin on tarpeen sen tehtävien ja päämäärien täyttämiseksi. Kansainvälisen oikeuden subjektit voivat siis olla muitakin kuin valtioita. (Yksityishenkilöt, kansainväliset järjestöt, yritykset jne).

Yksityishenkilöt esiintyvät subjekteina kansainvälisessä oikeudessa kun kyseessä on esim. sotarikokset, piratismi, kaupankäynti yms.

Subjektina voi myös olla yritys, jolla on kaupallista toimintaa ympäri maailmaa, silloin hänellä on oltava oikeushenkilöllisyys toimintansa vuoksi.

Jatkuu

Tunnustaminen jakaantui kahteen teoriaan.

Deklaratiivisessa teorian mukaan valtio on vain tunnustamassa jo olemassa olevaa valtiota oikeuskelpoiseksi. Sen asema on jo määritetty kansainvälisen oikeuden nojalla.

Konstitutiivisessa teoriassa kiistetään, että kansainvälinen oikeus antaisi kansainvälistä oikeushenkilöllisyyttä. Teorian mukaan tunnustus on välttämätön, jotta saa oikeuskelpoisuuden.